

И В А Н
МАРАЗОВ

МИТОЛОГИЯ И КУЛТУРАНТРОПОЛОГИЯ

**МИТОЛОГИЯ
НА
ЗЛАТОТО**

Издателска къща „Христо Ботев“

ИВАН МАЗАРОВ
ОТТОТАКЕ АН ВАРТОЛОТНИМ

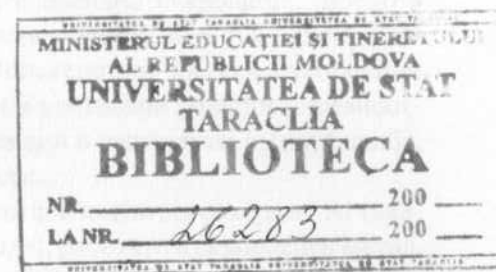
Поредицата се води от проф. г-р ИВАН МАЗАРОВ

ТАЗИ КНИГА БЕШЕ ОТХВЪРЛЕНА НА КОНКУРСА
"СТО КНИГИ" ОТ ЦЕНТЪРА ЗА КНИГАТА
ПРИ МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА

ISBN 954-445-248-6

Иван Маразов

МИТОЛОГИЯ НА ЗЛАТОТО

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА
"ХРИСТО БОТЕВ"
СОФИЯ, 1994

Глава I

АРХАИЧНИЯТ СМИСЪЛ НА ЗЛАТОТО

Само със златото, използвано за направата на Панаянското съкровище, тракийският владетел, който го скрил в земята, би могъл да наеме за цяла година армия от 500 души заедно с офицерите. Времето от края на IV - началото на III в. пр. Хр., когато купувал тези вази, било доста напрегнато и той сигурно имал немалка нужда от военна сила: войни с наследниците на Александър Велики, нашествието на келтите, което през 271 г. сложило край на политическата самостоятелност на одриската държава. И все пак, този цар събрал златния сервиз. Като всички варвари, и той бил пристрастен към скъпоценния метал и бил готов да изтощи икономическите резерви на страната си, за да се сдобие с него. Когато одриският владетел Котис I имал нужда от пари, и през ум не му минало да плати с вещи от богатата си хазна, а бил посъветван да прибере реколтата от специално за него засятата от поданиците му земя и като "го закарал на пазарите, получил пари в изобилие".¹ Можем да си представим какво количество човешки труд и природни блага са възплътени в златото, открито в земите на древните варвари. Още повече, че то никога не се връщало в икономическия живот, не влизало в оборот, не стимулирало развитието на страната, стопанството и обществото, а оставало като пасивно съкровище, пазено в двореца или в гробницата на владетеля, или пък било специално скривано в земята. Впоследствие хиляди скъпоценни предмети са били намерени и претопени още през древността, други се откриват в наши дни и често имат същата съдба, трети все още чакат археолога...

У траките, скитите и келтите изкуството се развива главно в областта на *торевтиката*, работата в скъпоценен метал. Нейните продукти възпльщават естетическите, социологическите, технологичните, миторитуалните, политическите и идейните изисквания на архаичното общество. Всъщност, в

1955, 32-63.

628. Вж. последно **И.В. Шталъ**. *Эпические предания древней Греции*. М., 1989.

629. **N. Loraux**. *Façons tragiques de tuer une femme*. P., 1985, 45-47.

630. **C. Calame**. *Les coeurs des jeunes filles en Grèce archaïque*. Edizioni dell'Ateneo & Bizzari, 1977, 2 vol.; **B. Lincoln**. *Emerging from the Chryslis*. Harvard University Press, 1981.

631. **Nonnos**. *Dionysiaca*. 48, 372

632. **N. Loraux**. *Façons tragiques de tuer une femme*. P., 1985, 91-98.

633. **Seneca**. *Troyen*. 195, 361-3, 940-4.

634. **И. Маразов**. *Мит, ритуал и изкуство в древна Тракия*. С., 1994.

635. **Pausanias**. 7. 25. 13.

636. **R. Duthoy**. *The Taurobolium. Its Evolution and Terminology*. Leiden, 1969.

637. **N. de Vries**. A Thracian Kybele. - In: **F. Kaul, I. Marazov, J. Best., N. de Vries**. *Thracian Tales on the Gundestrup Cauldron*. Amsterdam, 1991, 89-106.

638. **M. Detienne, J. Svenbro**. Les loups au festin ou la cité impossible. - In: **J.-P. Vernant**. *La cuisine du sacrifice en pays grec*. P. 1979, 215-239.

639. **Plutarch**. *Quest. de tav.* 8. 8. 3; **P. Roussel**. Le thème du sacrifice volontaire dans les tragédies de l'Euripide. - *Revue belge de Philologie et d'histoire*, 1, 1922, 234-235; **Ch. Malamoud**. Les chemins du couteau. Remarques sur les découpages dans le sacrifice védique. - In: *Poikilia*, P., 1987, 253; **Т.В. Цивьян**. Образ жертвы в античной традиции - В: *Палеобалканистика и античность*. М., 1989, 119-132.

640. **Pausanias**. 7. 25. 13.

641. **Lycophron**. *Alexandr.* 1293.

642. **Aristophan**. *Lysistr.* 217 und *Schol. ad loc*; **N. Loraux**. *Les enfants d'Athéna*. P., 1984, 174.

СЪДЪРЖАНИЕ

Глава I. Архаичният смисъл на златото	5
Глава II. Le roi est mort, vive le roi!	21
Глава III. Царят-ковач	39
Глава IV. Раждането на мита за раждането на Пандора	55
Глава V. Златните знаци на автохтоните	63
Глава VI. Златоогнената инвеститура	89
Глава VII. Златните сервизи на царя	115
Глава VIII. Царските подаръци	157
Глава IX. Златният овен	173
Глава X. Погребаните съкровища	193
Глава XI. Златният човек. Погребението като текст	225
Глава XII. Поеми в злато	251
Бележки	295